

Верховно Главнокомандалагшын П Р И К А З

2-дохи Украинска фронтын сэрэгүүдые командалагша
Советскэ Союзай Маршал МАЛИНОВСКИДО
Фронтын штабай начальник
генерал-полковник ЗАХАРОВТА

2-дохи УКРАИНСКА фронтын сэрэгүүд добтолгоёо үргэлжэлүүлжэ, жүнөөдэр, ноябрини 30 да, дайсавай хамгаалгын газарай түнэг тулгуурини шухала пунктүүд ба харгы замуудай томо узелүүд болон Венгрийн окружной центриүүд болохо ЭГЕР ба СИКСО гэдэг городуудые эзэлэн абаба.

ЭГЕР ба СИКСО гэдэг городуудые эзэлэн абахы түлөө болоһон дайн байлдаануудта генерал-лейтенант ЖМАЧЕНКЫН, генерал-полковник ТРОФИМЕНКЫН, генерал-лейтенант МАНГАРОВАЙ, генерал-майор ОСТАШЕНКЫН, генерал-майор МЕРКУЛОВАЙ, генерал-майор УМАНСКИН, генерал-майор ОГОРОДОВОЙ, генерал-майор КОСЕВОЙ, генерал-майор ЕСИНЭЙ, генерал-майор ТИМОШКОВОЙ, полковник БОЧКОВОЙ сэрэгүүд; артиллерийн генерал-майор ЗЫКОВЭЙ, артиллерийн генерал-майор КОРЕЦКИН, полковник САГАЧЫН артиллеристүүд; танкова сэрэгүүдэй генерал-полковник КУРКИНАЙ тавкистүүд; авиациян генерал-полковник ГОРЮНОВОЙ лётчиүүд; инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор НЕТРОВИЙ, инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор ТУПИЧЕВАЙ сабрийүүд; полковник ГОРЕЛКИНЭЙ, полковник МАКА-

РЕНКЫН, гүрээлэй аюулдүйе хамгаалгха полковник КАРПОВАЙ хэлхээ-холбоошод шалгаржа гараба.

Ингэжэ туйлаһан илалтые тэмдэглэхын тулада ЭГЕР ба СИКСО гэдэг городуудые эзэлэн абахын түлөө болоһон байлдаануудта үлэмжэ ехээр шалгархан соединениүүд болон частыүүдые орденуудаар шагнагдихаар табиха.

Мүнөөдэр, ноябрини 30-да, 21 часга манай Эхэ ороной столица МОСКВА болбол ЭГЕР ба СИКСО городуудые эзэлэн 2-дохи Украинска фронтын шэн габьната сэрэгүүдтэ зуун хорин дүрбэн ехэ буугаар 20 дахин артиллерийн буудалга хэжэ, Эхэ оронойгоо үмэлөө салют-мэндэ хүргэхэ байна.

Онсо һайн дайшалхы абуулануудые хэһэнэй түлөө ЭГЕР ба СИКСО городуудые эзэлэн абахын түлөө байлдаануудта хабаадалсаһан Таанарай хүтэлжэ байгаа сэрэгүүдтэ БАИСХАЛАН ХҮРГЭНЭБ.

Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бэээ даанхай байхын түлөө байлдаануудта ами бэээ үгэһэн геройнууд хэтэ мүнхэдөө алдаршаг!

Немецкэ булимтаргшад үкэжэ товнилог!

Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1944 оной ноябрини 30.

БМАССР-эй Верховно Соведай Президиумэй Указ Колхозуудай түрүүлэгшэнэрые БМАССР-эй Верховно Соведай Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

- 1. АБРАМОВ Иосиф Филиппович—Хэжэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 2. АЙИЦУЕВ Цыбыкжан Согуевич—Занграйн аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 3. БОРИСОВ Гавриил Иванович—Хэжэнгын аймагай «Заветы Ильича» колхозой түрүүлэгшэ.
- 4. БАТУЕВ Санжажан Бадмаевич—Закаменай аймагай «Первое мая» колхозой түрүүлэгшэ.
- 5. БАДМАЕВ Жамсаран Бадмаевич—Закаменай аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 6. БАБАЛАЕВ Даша Аюшевич—Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 7. БАЛАНОВ Лобса-Нима Лобанович—Закаменай аймагай

- Цегинкинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 8. БАДМАЕВ Норбо Галсанович—Сэлэнгын аймагай «Улаан Удунга» колхозой түрүүлэгшэ.
- 9. БАНЗАРАКЦАЕВ Булажан Галданович—Сэлэнгын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 10. БАЗАРЖАПОВ Дондок Базаржанович—Хорин аймагай Лениней нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 11. БАРБАКОВ Бабу Сыренович—Түшхэнэй аймагай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 12. БАБИНЦЕВ Степан Федорович—Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 13. БАДМАЕВ Дондок Бадмаевич—Занграйн аймагай «Оборона СССР» колхозой түрүүлэгшэ.
- 14. БАНЗАРОН Рабдан Цыпектуевич—Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- 15. БУРДУКОВСКИИ Георгий

- Афанасьевич—Прибайкальска аймагай «Красная Заря» колхозой түрүүлэгшэ.
 - 16. БУРМАКИН Прокопий Михайлович—Прибайкальска аймагай заганаһай ажалтай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
 - 17. БАБЕНКО Андрей Платонович—Иволгын аймагай Буденнай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
 - 18. БЕССОНОВА Мария Митрофановна—Иволгын аймагай «Брасный пахарь» колхозой түрүүлэгшэ.
 - 19. БАНЗАРАКЦАЕВ Ныбик Мункужапович—Зэдэн аймагай «Галын Очи» колхозой түрүүлэгшэ.
 - 20. БУДАЙН Мунко Будаевич—Курумканай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
 - 21. ВЕНИДИКТОВ Терентий Афанасьевич—Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.
- (Үггэлжэлэлэнь улаадахи номерто гараха).

ЭХЭНЭРНҮҮД БОЛОН ЗАЛУУШУУЛАЙ ЭРШЭТЭ ХУГДАН АЖАЛ

Эсэгэ ороной хамгаалгын агуу-ехэ дайнай үедэ советскэ эхэнэрнүүд болон залуушууд тэмдэхи ажабайдалаа бөөдөө даан абаал, фронтдоо номо хэрэгсэл, эдэе хоод үгэхэ арюун уялагуудыа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Тэдэнэр илалтал дайсагнини түргэн таржа, амгалан тайбан ажабайдалаа урынхи шэнгээр үргэлжэлүүлхэ гэдэн шухала зорилго урдаа табинхай. Тини, энэ зорилгоёо түргэн бөөдүүлхын тулада үйлэдбэри дээгүүр ами бэээ хайрлангүй хүдэлмэрилжэ, Улаан Армидаа али болохо тухаламжа үзүүлэд. Советскэ эхэнэрнүүд болон залуушуудай шэн зоригто ажалые агуухэ Октябреска социалистическа революциин XXVII жэлэй ойн үдэр хэһэн элдхэл соогоо нүхэр Сталин ингэжэ тэмдэглэһэн байна: «Фабрика ба заводууд дээрэ, колхозууд ба совхозуудта гол хүндэ хүшэрые өөһэдынгөө нюрган дээрэ абажа гараһан советскэ эхэнэрнүүд ба манай алдарта залуушуудай жэшээлэшэгүй ажалай баатаршалганууд түүхэ домогто хэтэ мүнхэдөө орохо байна. Эхэ оронойгоо нэрэ түрө ба бэээ даанхай байдалай түлөө советскэ эхэнэрнүүд, хүбүүд ба басагадууд ажалтай фронт дээрэ шэн габьяа ба героиство гаргана». Агуухэ Сталиһаа абаһан энэ магтаалаа харюулхын түлөө манай эхэнэрнүүд болон залуушууд үйлэдбэри дээгүүрээ улам шанга эршэтэйгээр ажаллажа байна. Колхоз, совхоз, МТС болон ажлуудбэрини предпритичуудтар хүдэлмэрилжэ байгаа хэдэн олон эхэнэрнүүд болон эвир залуу хүбүүд басагал фронт болон Эхэ оронойгоо урлахы харюуалга һайлаар ойгоһон дээрэһээ хэжэ байһан ажаллаа түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэвэд. Тиниэжэ тэмэһэн эхэнэрнүүд болон залуушууд оныһото орёо стаяогуудай дэргэдэ жагсахадаанье, комбайн, тракторай рулда һүүхаданье, табан хүнүүн малын харууһалгада, ой мөдө отохы шэрэхэлэһэнь үргэлжэ үндэр бүтээнүүдые туйлаһаг.

Эсэгэ ороной хамгаалгын агуу-ехэ дайнай үедэ советскэ эхэнэрнүүд болон залуушууд тэмдэхи ажабайдалаа бөөдөө даан абаал, фронтдоо номо хэрэгсэл, эдэе хоод үгэхэ арюун уялагуудыа хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Тэдэнэр илалтал дайсагнини түргэн таржа, амгалан тайбан ажабайдалаа урынхи шэнгээр үргэлжэлүүлхэ гэдэн шухала зорилго урдаа табинхай. Тини, энэ зорилгоёо түргэн бөөдүүлхын тулада үйлэдбэри дээгүүр ами бэээ хайрлангүй хүдэлмэрилжэ, Улаан Армидаа али болохо тухаламжа үзүүлэд. Советскэ эхэнэрнүүд болон залуушуудай шэн зоригто ажалые агуухэ Октябреска социалистическа революциин XXVII жэлэй ойн үдэр хэһэн элдхэл соогоо нүхэр Сталин ингэжэ тэмдэглэһэн байна: «Фабрика ба заводууд дээрэ, колхозууд ба совхозуудта гол хүндэ хүшэрые өөһэдынгөө нюрган дээрэ абажа гараһан советскэ эхэнэрнүүд ба манай алдарта залуушуудай жэшээлэшэгүй ажалай баатаршалганууд түүхэ домогто хэтэ мүнхэдөө орохо байна. Эхэ оронойгоо нэрэ түрө ба бэээ даанхай байдалай түлөө советскэ эхэнэрнүүд, хүбүүд ба басагадууд ажалтай фронт дээрэ шэн габьяа ба героиство гаргана». Агуухэ Сталиһаа абаһан энэ магтаалаа харюулхын түлөө манай эхэнэрнүүд болон залуушууд үйлэдбэри дээгүүрээ улам шанга эршэтэйгээр ажаллажа байна. Колхоз, совхоз, МТС болон ажлуудбэрини предпритичуудтар хүдэлмэрилжэ байгаа хэдэн олон эхэнэрнүүд болон эвир залуу хүбүүд басагал фронт болон Эхэ оронойгоо урлахы харюуалга һайлаар ойгоһон дээрэһээ хэжэ байһан ажаллаа түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэвэд. Тиниэжэ тэмэһэн эхэнэрнүүд болон залуушууд оныһото орёо стаяогуудай дэргэдэ жагсахадаанье, комбайн, тракторай рулда һүүхаданье, табан хүнүүн малын харууһалгада, ой мөдө отохы шэрэхэлэһэнь үргэлжэ үндэр бүтээнүүдые туйлаһаг.

Манай галын мүнөөдэрэй номерто республикын түрүү эхэнэрнүүд болон залуушуудай ажал хүдэлмэрийн тухай тусгаар толилогдоо. Эндэ түрүү ажаллаараа үинэй суурхалан Саянтын машинно-тракторна станицин комбайнер Гаднаева, Курбын МТС-эй трактористка Нозлякова, Сэлэнгын уһан замай пароходствын товарь Орлов, ой мөдөнэй ажлуудбэрини түрүүшүү Владимирона, Добрынина

ба бусадай ажалай бүтээнүүд али тодоор харуулагдаһан байна. 1944 ондо үндэр ургаса хуряаха залуушуудай республикеска социалистическа мүрьсөөндэ орлосһон хэдэн олон звенонууд мүрьсөөнэй услови дүүргэжэ түрүү һууриннуудые эзэлэ. Тэдэнэй дунда Кабанскын аймагай «Октябрини 17» колхозой нүхэр Буракова, Яруунын аймагай «18 партконференция» колхозой нүхэр Цыбыкова, Занграйн аймагай Асагадай сомоний Лениней нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Ширинцингеева гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд плангала һайлаар хүдэлмэрилжэ гараба. Эдэ звенонууд гектар бүрнин 10—12 центнер өвс, ячмень болон просо хуряжа абаа. Нүхэр Бураковагай звеногой членүүд 5 хартазбыхаа гектар бүхөнэй 120 центнер ургаса хуряһаа байна.

Шэнэ түл абалтые хөрөлөгүйгөөр үнгэргэжэ, адуу мал үсхэбэрихэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн хэдэн олон эхэнэрнүүд «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө-ажалые улам саашан хүтөөжэ хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведай тогтоолой ёһоор нэмэлтэ түлбэринүүдые абаха болоһон байха мн.

Фабрика ба заводууд дээрэ, колхозууд ба совхозуудта гол хүндэ хүшэрые өөһэдынгөө нюрган дээрэ абажа гараһан советскэ эхэнэрнүүд ба манай алдарта залуушуудай жэшээлэшэгүй ажалай баатаршалганууд түүхэ домогто хэтэ мүнхэдөө орохо байна. (И. Сталин.)

Советскэ Информбюроһоо

Ноябриин 30-ай оперативна мэдээн

Ноябриин 30-ай туршдаа Чехословакиин газар дээрэ манай сэрэгүүд 30 гаран нуурин газарые, тэдэнэй дунда **БЕРЕЗНИЦА, МИНЬОВЦЕ, КЕЛЧА, БЕЛИНАЯ ДОМАША, ДОМАША, НИЖНИИ ГРАБОВЕЦ, НИЖНИИ ГРУШОВ, РАКОВЦЕ, МГРАБЬЯНИ, МАРКОВЦЕ, /ЗЕМПЛИН** гэдэг газарнуудые байлдаатайгаар эзэлэн абаа.

2-дохи **УКРАИНСКА** фронтын сэрэгүүд довтолгосоо хүгжүүлжэ, ноябриин 30-да дайсанай хамгаалгын газарай түшэг тулгуурин шухала пунктнууд ба харгы замуудай томо үзэлнууд болон Венгрийн окружной центрнууд болохо **ЭГЕР** ба **СИКСО** гэдэг гороуудые эзэлэн абаад, мүн тэрэшэлэн **БЕКЕЧ, МЕДЬАСО, НИШРОВА, АРНОВ, ВАРАШИ, КАЧ, НОВАЯ** гэдэг нуурин газарнуудые байлдаатайгаар эзэлбэ.

ПЕЧ городһоо зүүн хойгуур ба урдуур манай сэрэгүүд довтолгосоо үргэлжлүүлжэ, 50 гаран нуурин газарые, тэдэнэй дунда **ДЭЧ, ЭЧЕНЬ, КАНАШД, САЛМА, ВЕРЖЕНЬ, МЕЧЕНЬ, ЦИНО, ПЕЧВАРАД, ВАШАШ, НЕМЕТИ, БИШЕ, ШИКЛОШ**, олд гэдэг тэмэ нуурин газарнуудые ба **САППИЛИС ОБЕРЕК, ДЭЧ, ЭЧЕНЬ, ХИДАШ—БОНЬХАД, НАДЬ ПАЛЛ, ПЕЧВАРАД, ЧОКОЛАДЭ, ШИКЛОШ** гэдэг түмэрэмэй станцинуудые байлдаатайгаар эзэлэн абаһан байна.

ЮГОСЛАВИИ газар дээрэ манай сэрэгүүд Югославиин арадай сүлөөлэлтын армийн частьнуудтай хамта дайлагдажа **КРАЛЬЕВО** гэдэг город ба түмэрэмэй узелые эзэлэн абаа.

Фронтын ондоо участогууд дээрэ тагнуулшдай бэлдэргэ болгоба.

Ноябриин 29-дэ манай сэрэгүүд 29 немецкэ танк гэмтээһэн ба үгы хэһэн байна.

Чехословакида манай сэрэгүүд байлдаатайгаар урагшаа дабшаба. Гуменно городһоо баруун хойгуур дайсан болбол өөрынгөө харнишаһан частьнуудые шэнэ хүсэнуудээр халаад хэдэн дахин контраката хээ. Советскэ частьнууд дайсанай контракатакые сухаржуулан сохбод, хажуу талаһаань сохилто хэжэ немецүүдые сухаржуулан намбаа. Хада модотой газарсаар байлдаатайгаар урагшаа дабшажа манай сэрэгүүд **Оглава** мурондэ хүрөө. 400 гаран немецкэ солдат ба офицер үгы хэгдэһэн байна.

2-дохи Украинска фронтын сэрэгүүд довтолгооо амжалтатайгаар үргэлжлүүлбэ. Үсэд шанга байдалуудые хэжэ манай частьнууд **Сиксо** горошые эзэлэн абаа. Дайсанай хамгаалгын газарай энэ шухала түшэг тулгуурин пунктда орохо замудай дээрэ советскэ боецүүд 700 гитлеровцыкые хюдажа, 350 немецкэ ба венгерскэ солдат болон офицер плендэ абтаһан байгаа. 18 ехэ буу, 32 пулемёт, homo хэрэгсэлтэй 2 склад болон бусад трофей буулагдан абтаба. Ондоо нэгэ газарта манай сэрэгүүд **Эгер** гэдэг горошые эзэлэн абаа. Дайсан болбол Карпатын урда захадэ леменүүдэй хамгаалгын газарай гол үзэлнуудай нэгэн болохо энэ горошые үсэд шангаар хамгаалһан юм. Ябашье наа Эгерые элдэнгүйгөөр өһөдынгөө гарта барьжа байха хэрэгтэй гэжэ сэрэгүүдтээ немецкэ командовани захиралта үгэһэн юм гэжэ плендэ абтаһан хүнүүд мэдэсэвэ. Горошые зүүн ба баруун талаһаань тойрон орожо манай сэрэгүүд дайсанай гарнизоние хүрээлэгдэхэ аюултай болгоо. Дайсан болбол центральна участогаа буладхажэ, хажуу талаһуудлаа хүсэжүүлхэ баатай болобо. Манай сэрэгүүд **Элзенинь** хамгаалһан урда талаһаань сохилто хэжэ түмэрэмэй станцине эзэлэн абаад, нүүзээривь городой үйлсэнууд хүдэр сүмэрэн ороо. Советскэ боецүүд гитлеровецүүдһээ кварталнуудые хойно хойноһоонь сөбөрлөжэ мүнөөдэр үдэтирэн багта **Эгер** горошые бүрмүһэн эзэлбэ.

Печ городһоо зүүн хойгуур ба урдуур манай сэрэгүүд хэдэн нуурин газарһаа дайсанине нам

най гаргаба. Шиклош гэдэг харгынуудай үзэл эзэлэгдээ. Манай сэрэгүүдтэ сохилдон сухарихадаа немецүүд хүн хара ба техникынгээ талаар хүндэ гээлтэнуудтэ орозо.

1-дхи Прибалтийска фронт дээрэ 263-дахь немецкэ ябган сэрэгэй дивизийн 485-дахь полкын 2-дохи батальонһоо плендэ абтаһан командир капитан Антон Хойвельдер гэгшэ ингэжэ хөөрөнлө: «Манай дивизи баяхан фронтын шэнэ участогта ябуулагдаһан юм. Өөрынгөө батальонной рубеж эзэлээд байхалаань би болбол нүүлшынгээ солдатта хүртэрөө позиция алдангүй байхга гэхди шанга приказ абаа нэм. Хэдэн үдэрэй саада тээ советскэ подразделениеүүд манай позиция хоёр талаһаань атака хээ нэн. Удангүй ородой автоматчиүүд батальонной командиа пункттын ара талада ябуулгаа хээ бэлэй. Ротемнай хүндэ гээлтэнуудтэ ороо нэн. Уймөөн мэгдэл гараһан дээрһээ хэды шэнээн гээлтэ болоһоние наришаар тодорхойлахэ аргагүй байгаа. Намтай хамта зүбхэн 7 солдат үлөө нэн. Тээд тэдэнүүдтээ хамта би плендэ ороо нэм. Плендэ ороод байхадэаа оберлейтенант Георг Штайн, лейтенант Людвиг гэгшэд ба өөрынгөө батальонной олон солдадуудтай уулазабаб».

Плендэ абтаһан гэрэ хүн дүүргэлтэ соогоо ингэжэ мэдүүлнэ: «Тукуме Либава хоёрой хоорондох оршондэ 30 гаран немецкэ дивизи хрээлэгдэһэн байгаа. Тэдэнүүдэй яаха хээхэ хуби заяагынь ойлогожэ яданаһынше хэрэггүй. Зүүн фронт дээрэ пивзүүд хүрээлэлгын хайшан гэжэ дүүрэдэгые билэнэр гашуудалта дүй дүршэл дээрһээ мэдэвэби. Зарим «тогоснууд» ехэ улаан байдаггүй, зарьманинь плендэ удаанаар тээсэбашье наа, ороодуудта усадхагдада. Мүн тивчэл юмэ мүнөө Прибалтикада байгаа дивизионүүдтэ тулаха байха. Тэдэнүүдэй халайгаар нүүлгэнь оройтоо, хуурай газараар нэбтэрхэ аргагүй болоо. Гитлер 30 дивизиэс алдажа байжа сагаа хойшолуудла гэжэ шайдана. Гитлер өөртөө тулаһан аюулые хэдэн зуу мянган немецүүдэй амь бэсэр зайлуудла гэжэ хүсөөн».

Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовскидо

„Маршалска Одон“ гэдэг маршалска

илгаа тэмдэг барюулагдаба

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй туруулагшын орлогшо нүхэр **С. В. Куусинен** гэгшэ үсэгэлдэр, ноябриин 29-дэ Кремльдэ Советскэ Союзай Маршал **Рокоссовский** Константин Константиновичта «Маршалска Одон» гэдэг маршалска илгаагай тэмдэг барюулба.

Мүн энэ нүхэртэ немецкэ булантагаһадтай тэмсэлэй фронт дээрэ Верховно Главнокомандова

нилд дайшалхы даалгабаринуудые жэшээтэ найнаар дүүргэһэнэйнь түлөө, тийхэ зуураа баатаршалга ба геройство гарганаһайнь түлөө Советскэ Союзай Геройн нэрээрэгэ олгоһон грамотатай хамта Ленинэй орден ба «Алтан Одон» медаль, мүн Улаан Армида олон жэлдэ үнэн сэхээр алба хэһэнэйнь түлөө Улаан Тугай орден барюулагдаһан байна.

Нүхэр **О. В. Куусинен** болбол мүн тэрэшэлэн Улаан Армида олон жэлдэ үнэн сэхээр алба хэһэнэй түлөө шагнагдаһан авиацин главна маршал **А. А. Новинство**, хэлхээ холбооной сэрэгүүдэй маршал **И. Т. Пересыпкин** ба авиацин генерал-полковник **Н. С. Шиманов** гэгшэдтэ Улаан Тугай орденуудые барюулба. (ТАСС).

Москва, Кремль

ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИНДА

Улаан Армиингаа героическа илалтануудаар зоригжоһон Бурят-Монголой Госторгын хүдэмэрилэгшэдэй коллектив болбол фашистска арьлалтине өһөдыншэ эшээн соо бута сохилналгаахадань түрэл Улаан Армидаа туһалха гэбэн зориг хүсэлөөр бусалап, таһалан худалдаха эд бараанай эрьелтын, олонитын эдэ хоолой ба үргэп хэрэгсэлэй эд бараа өһөдөө үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэбүүдые Агууехэ Октябрска социалистическэ революциин XXVII-дохи ойи үдэр хүртэр дүүргээд, «Бурмонторговец» гэдэг

дайшалхы самолёт бүтээлгэдэ өһөдынгөө нөөсөөгөө бэзэн мунгөөр 76-755 түхэриг оруулаба. Мүнгэ суглуулаха ябадал үргэлжэлөөр. Хүндэтэ Иосиф Виссарйонович, бөө шадал найнтайгаар үнн удаан ябахыетнай ба Улаан Армиингаа шэнэ шэнэ илалта туйлахые хүсэн юрөөвөбли.

Бурмонторгын директор **МИСИЛЕВИЧ**.
Парторганизациин секретарь **БОМШТЕЙН**.
Месткомой түрүүлэгшэ **ТИТОВ**.

Улан-Удэ

Бурмонторгын директор нүхэр Мисилевичтэ Парторганизациин секретарь нүхэр Бомштейндэ Месткомой түрүүлэгшэ нүхэр Титовтэ

«Бурмонторговец» гэдэг дайшалхы самолётэй бүтээлгэдэ 76-756 түхэриг суглуулһан Бурят-Монголой Госторгын хүдэмэрилэгшэдтэ минии

аха дүүгэй амар мэндые ба Улаан Армиин баясхалан дамжуулан хүргэхые гуйнаб. **И. СТАЛИН**.

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Советэй Президиум болбол нүхэр **Зайцев** Григорий Титовичые Ирактахи СССР-эй онсо ба бүрин эрхэтэ посланик болгон томилбо.

Ригэдэ флордэй байшан бии болоо

Флордой рижскэ байшан дээрэ улаан дарсаг үлгэгдөө. Эндэ үдэшэ бүри сэрэгэй морягууд ба портые нэргээн бодхоогшод сугларжа амарна. Тэдэнэртэ концерт хэхэ зал, библиотека, секционно хэшэлнүүдэй таһалганууд, амарха бууха байранууд

түхээрэгдээ. Морягууд болбол уран найхалай самодеятельностийн түрүүшын концертдэ бэлдэхэжэ байна. Спортын секцинуудтэ хэшээл болоходонь элдэй янзын барилдаа хэхэ, сааар нзалата хүнүүд олоор сугларна.

Манай нютагархин фронт дээрэ

ФРОНТОВИК ДОРЖИЕВАЙ МЭНДЫН БЭШЭГ

„Бурят-Монголой Унэн“ газетын редакцияда

Нүхэр редактор!
Манай Хэжэнгын аймгай Дээдэ-Худанай сомоной Мэлотовой нэрэмжэтэ колхоздо Базаржаб Доржиев гэжэ минии зээ хубуун, колхозой член ба олоонитыч дунда политическо-гэгээрэлэй хүдэлмэри эдибхитэйгээр ябуулха зуураа „ангуушач хубуун“ гэжэ нэрэтэй болго нэн.

Тээд, мүнөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ фронтнууд дээрэ ахадүү болохо олон үндэһэтэнэй национальнуудтай гар гараа барилсажа имаг на баатарлигаар немецүүдтэй тэмсэжэ ябана. Энээнэйчгээ түлөө „Алдар“ гэгшэн орден ба „Шэн габьягай түлөө“ медалыар шагнагдаһан байна. Тийн, нүхэр Базаржаб Доржиевай эльгээһэн энэ бэшэгыг „Бурят-Монголой Унэн“ газетын хуудалһанда хэблэн гаргахые гуйжа эльгээбэб.

Амаршалһин Цыдендоржи **ГЕНЦНОВ**.

ХАЙРАТА НАГСА!

Танай эльгээһэн мэндийн бэшэгыг хүлээн абажа угал эхээр балсабаб. Гурба-дүрбэн жэлэй турша соо арайхан гэжэ нэгэ бэшэг Таһаа хүлэежэ абаһан байлаб.

Би хадаа мүнөө хэраалша Германийн газар дээрэ дайлагдажа ябанам. Одоо үнөөгөө хатуу ханаар абанабди, халтад лэ тэдэнэрэй бултайхадань хаб яб гүүлээд лэ «канүт» болгодог зан

тайбди.

Буугай аблаан, томо жэжэ номонуудай гэгээрэлгэн таһаралтагүй шахуу нэрвэнэ Фронт дээрэ хэдэн жэлэй хугасаада дайлагдажа ябаха зуураа найвинше, мүүшье найтар лэ үзэгдөө, харагдаа, гараараа баригдаа, хамараараа ухидагдаа гэжэ даа. 6—7 улаа шархатагдааб. Тингэбэшье фрицүүдые эшээндрэн оруулжа дараха хаба хүсэн яһала байна даа.

«Алдар» гэжэ орден ба «Шэн габьягай» түлөө медалыар шагнагдаһайб. Эндэ найхан Германийн гурбан гүрөөнэ, нэгэ гахай ба хэды шандага тарайлгаа гэшэб. Тос лэ гүүлэхэдэм тоогүй халана даа. ha-ha-ha.

Энэ бэшэгыг нүхэн соо гар дээрээ табижа бэшэбэб. Хүн зон олон, хабшуу.

Зай, баяртай ушартаараа! Илалтамнай бүри хүтэ болоо даа. Амаршалап үлэгшэ зээ хубуунтай Базаржап ДОРЖИЕВ. Полевая почта 63463—«Я».

АЖАЛША ЭХЭНЭР БА АЛДАРТА ЗАЛУУШУУЛДА АМАР МЭНДЭИ

Залуушуулай фронтовой бригаданууд

Сэлэнгийн аймагтай Тельманей нэрэмжэтэ колхозой эрхим нэрэмжит Б. Жамнинова.

Баатар Улаан Армингаа толото амжалтануудаар зоригжонон ажуйлэдбэрийн предриятинуудай залуушууд эдир залуугайнгаа эршэ зориг улам шаагдахан үйлэдбэри дээгүүр үзэгдөөгүй үндэр бүтээсэнүүдые туйлаан фронтдоо али бүхы тубаламжа үзүүнэд.

Республикын ажуйлэдбэрийн предриятинуудай залуушууднаа бүридэнэн хэдэн олон фронтовой бригаданууд эмхидхэгдээд, үнэхөөрөө фронтовой ажалай үлгэр жэшээ харуулжа байна. ИВРЗ, Лесосудомашстрой завод, Сэлэнгийн пароходство, Мяханай комбинат гэхэ мэтыц ажуйлэдбэрийн предриятинуудаар эмхидхэгдэнэн залуушуудай фронтовой бригадануудай членүүд нүхэр Сталпнай агууехэ Октябреска социалистическэ революцини XXVII жэлэй ойн үдэр хэбэн элидхэлтэй тавилсаад байхалаа, ажалайгаа бүтээсэ дэшэлүүлжэ, шаарынь хараа байса хайжаруула. Нүхэр Прокопьев директортэй заводто залуушууднаа бүридэнэн хэдэн олон фронтовой бригаданууд хүдэлмэрилдэг. Тэдэнэй дунда нүхэр Ступин хүтэлбэрлэлэгшэтэй залуушуудай

бригада фронтовой гэнэн хүндэтэ нэрээс үнэхөөрөө харюулжа ябана. Энэ бригадын членүүд ноябрийн түсэб 418 процент хайн шаартайгаар дүүргэжэ, завод соогоо ялаба. Залуу хүдэлмэришэд Кодюков, Бородать гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурлахаар үншэй. Нүхэр Кодюков богони болзор соо 2 мэргэжэл шудалан байна. Мүн элэнэй хани нүхэр Бородать гэгшэ хоёр станок дээрэ хүдэлмэрилдэг болонхой.

Мяханай комбинатда залуушуудай 26 фронтовой бригада хүдэлмэрилнэ. Эдэнэрэй олонхит басагадһаа бүридлэхэй. Комбинат дотор дэлгэрэнэн фронтовой бригадануудай дундахи социалистическэ мүрисөөндэ нүхэр Климентьевгай бригада түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын членүүд барандаа хоёр хүнэй бүтээхэ ажал хэлэ. Тинхэ зуураа, даалгабаряа 180 гаран процент дүүргэдэг байна. Тэрэнэй удаадахи нуури нүхэр Мажареных гэгшын бригада эзэлэнхэй.

ИВРЗ-дэ нүхэр Барнаулова гэгшын фронтовой бригадын залуушууд үргэлжэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажалаала. Энэ бригадын 1

член октябрийн түсэб 476 процент дүүргэжэ, 4.500 түхэртэй материал арбилан байна. Паровоз-механическа цехыд фронтовой бригадын членүүд харьштар даалгабаринуудые үргэлжэ 140—150 процент хүртэр дүүргэдэг юм. Бригадын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Захарова өөрөө стахановска ажалай үлгэр жэшээ харуулан, үдэрэй 1,5 нормо дүүргэлэ.

Сэлэнгийн улан замай пароходствын комсомольско-залуушуудай фронтовой бригаданууд соо нүхэр Ляпинай бригада эгээл эрхимдэ тоолсгодог. Бригадын членүүд Севостьянова, Орлов гэгшэд хурдан ажалаараа ходооо магтаалда ородог байна. Тинэ, эдэнэр заводтэй дирекцини зүгһөө нэгэнэтэ бэшэ шан абайн байха юм. Үндэр бүтээсэтэ ажалаараа фронтдоо үнэн зүрхэнэй тубаламжа хүргэжэ байһан түрүү залуушууд ажуйлэдбэрийн предриятини бүхэндэ барагданагүй олон. Эдэнэрэй эдир залуугай эршэтэй зориг ичигтаа дайсанһие түргэн тараха хэрэгтэ зорюулагтанхай.

Е. ДЕМЕНТЬЕВА,
ЕЛКСМ-эй Сбисмой хүдэлмэришэнэ залуушуулай таһагые дээгшэ.

СУРП-ын механическа цехын эрхим токарь Гоша Орлов.

Мухаршэбэрэй аймагай Калининэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим колхозница Е. Ковалова.

Саянтын МТС-эй суутэ комбайнер Р-Ц. Раднаева.

ЭХЭНЭР МАЛШАДАЙ ЭДИБХИ

Дайгаа даража, дархан солоёо нэрэлүүлжэ ерөөн баатар хүбүүдээ гадартай тарган мяхан болон үрмэ зөөхэйгөөр хүндэлхын түгээн Яруунын аймагай Кировой нэрэмжэтэ артелини наалинат хамаг хабаяа гаргана. Нубай үхэр харууналдаг эхэнэрүүд Дышигма Даисаранова, Ханда Балдандоржиева гэгшэд зунай аяма халуун, үбэлэй хахилама хүйтэндөшье наатан

гүй үргэлжэ үхэр малаа адуулжа, жэл бүри тобир тарганаар ондо оруулдаг байна. Мүнөө эдэнэр 1943—44 онуудай үбэлжэлгэ эрхимээр үнгаргэхын түлөө эртэнһээ хойшо хайн бэлэхэл хэнхэй. Тэршэлэн тус колхозой хонишод Цырема Жалсанова, Ханда Нырендоржиева, Дулма Лыгтынова гэгшэд хони, ямаа үхэбэ рилхэ гүрэнэй түсэб үзүүлэн

дүүргэжэ, ашаг олзо үзэлһин арбилдахын түлөө угаахэ эдибхи гаргадаг байна. Эдэнэр абайн түлүүрээ нэгэшье хоролтоггүйгөөр ондо оруулба. Мүнөө эдэ хонишод үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ хони, ямаанайнаа тоо толгойго олошоруулан ерэхэ жэлдэ үшөө ехэ амжалта туйлахын түлөө баялгала мүрисөөн байна. **С. ТАМЖИТЭ,** Ульдиго.

А ж а л а й б а а т а р ш а л г а н у у д

Бидэнэр анха түрүүн абая гарахадаа эжи гэжэ үгэлһэн байнабди. Эжи гэнэн үгэмнай хэзээдэшье досооһоо гарангүй ходо һабагдажа ябадаг. Мүн эжышарнайшье үхэтэрөө үри бэелнгээ түлөө оролдодог байна. Эдэнэр унтаха ноёргүйгөөр өөдөнь болгоһон үхибүүдээ сэрэг дайдашье, ажал хүдэлмэридэшье, хургуули һударташье эльгээхэдэ эхын хайхян юрөөлөөр үдэшэн хүргэдэг байха юм. Эхэнэрүүд фабрика болон заводуудта хайн дураараа ошожо, оньһото орёо мэргэжэл шудална. Тэдэнэр станогүүдэй дэргэдэ жагсаад, дайшалхы даалгабаринуудые эрхимээр дүүргэжэ байна. Тэдэнэрэй олонхид фронтовигүүдэй эхэнэр, эхэ болон эгэшэ дүүнэр байха юм. Шюдэ далдирма үргэн ехэ колхозой полинууд дээгүүр хүүсн хаан ябаа комбайн, трактор болон оньһото машинануудые баһал эхэнэрүүдэ жолоодоно. Адуу мал үхэбэрлэхэ гүрэнэй түсэб үзүүлэн дүүргэжэ, ашаг олзынь арбилдэхаха ябадал ехэнхидэ мүн лэ эхэнэрүүд шиндхэнэ. Улаан Армин босцуудэй урин дулаан хубсаһанууд эхэнэрүүдэй арван хуряар бүтээгдэнэ.

Дайн сэрэгэй үлэриүүлэ малнай республикын түрүү эхэнэрүүд хүдэлмэрилһэн лэ газартаа ажалай баатаршалгануудые харуула. Дайсанаа дараад бүхы дэлхэй дээрэ илалтын гэрэлтэ нара бадараажэ ерөөн хүбүүднэй, ажалай баатаршалга туйлажа фронтдоо эрхим туһа хүргэнэн хүндэтэ эхэ, эхэнэр, эгэшэ дүү болон хани нүхэдэйнгөө баруун гарые шаагаар адхан халуун зүрхэнэй баяр хүргэхэ байха. Тинхэ хүндэтэ баяр хүртэмөөр эхэ эхэнэрүүд малайда нилээдгүй олон. Комбайн болон тракторнуудые хамы шамаа жолооджо хачагыс иладаг Раднаева, хонини хүрэгые ходооо олошоруулдаг Хорпин аймагай Лениной нэрэмжэтэ колхозой член Ринчинова, ой модоной эрхим стахановец Владимирова, энэ жэлдэ үндэр ургаса туйлаван Занграйн аймагай Асагадай сомонхой Лениной нэрэмжэтэ колхозой член Шаранцынговска, СУРП-ын эрхим токарь Севостьянова, Хэжэнгийн МТС-эй түрүү трактористка Будацыренова ба бусадай ажал үргэлжэ магтаалда ородог. Эдэнэн шанги ажалай баатаршалга гаргажа байһан эхэнэр

үүд колхоз, совхоз, МТС, ажуйлэдбэрийн предриятини бүхэндэ бии. Хандагайтын болон Шулуутайн мезиромхозуудай модо отологшод Полина Добрынина, Татьяна Владимировна гэгшэд стахановска ажалаараа тусгаар шалгаржа, «Республикын эрхим модо отологшэ» гэнэн нэрээрэ абайан байна. Кабанскын аймагай «Октябрина 17» колхозой член Екатерина Буракова гэгшын хүтэлбэрилдэг үндэр ургаса туйлаһан эвсогой членүүд 5 гектар хартаабһаага бүхэнэй 120 центнер, 3 га просоһоо гектар бүрийн 10 центнер ургаса хурлагаа. Яруунын аймагай 18 нарконференцини нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Цибикинойтай эвсено 15 гектарһаага бүрийн 12 центнер ячмен хурлажа абайа. Адуу мал үхэбэрлэхэ гүрэнэй түсэб үзүүлэн дүүргэжэ, ашаг олзынь дэшэлүүлһэн хэлэн олон түрүү эхэнэрүүд «Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө-ажалые улам саашаан хүгжөөхэ хэмээлүүд тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Советэй тогтоолой ёһоор нэмэлтэ түлбэри абайа болон байна. Хорин аймагай Кюда Маркын нэрэмжэтэ

ИЛАЛТЫН ТООНУУД

- Саянтын МТС-эй солото комбайнер Раднаева эсэн соого 603 га хуряагад, 905 килограмм горючи арбилжа. Мүнөө заһабарилга дээрээ үшөө ехэ амжалтын хойноһос тэмсэжэ байна.
- Депсгой залуу машинист Керманов гэгшэ эрхим машинистнуудэй нэгэн юм. Нэяһон энэ нүхэр «Отличник паровозник» гэнэн энчогөөр шагнагдаба.
- Хорин аймагай Лениной нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ринчинска харууналжа байһан хонидоо хоролтогүйгөөр ондо орууланайнгаа ашээр 20 хурьга нэмэлтэ түлбэрч абайа.
- Хандагайтын леспримхозой модо отологшо нүхэр Добрынина гэгшын үдэр бүрийн үйлэдбэрийн бүтээсэ 150—200 процент юм. Тинхэ нүхэр Добрынинада «Республикын эрхим модошэ» гэнэн нэрээрэ гз олгогдоһон байна.
- Курбын МТС-эй залуу трактористка Поздникова полговой хүдэлмэрийн үедэ зөөлэн хахаллгада оруулсн 485 га элдүүрилжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэд, 1.000 килограмм горючи арбилһан юм.
- Мысовая станцины 16 наһатай Хвостунова гэгшэ боснихон болзор соо слесаричи мэргэжэл шудалаад, үргэлжэ үндэр бүтээсэ туйлаха таяа хамта, энэ мэргэжэлдээ ондоо хүнийе хургажа байна.

О. ГОМБОЕВА.

ТҮРҮҮ МАЛШАДАЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ ХАНДАЛГАДА ХАРИУ

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭБЭ

Илькин сомной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (Запграй) членүүд малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска суглаанда хабаадагшадай республикын бүхы колхознигуудта хандан урлаа зүбтөн хэлсэлэ халуунаар хайшааба.

Хайхан болоһон колхознигуудтай суглаан дээрэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Аяндуев түс хандалга уншажа, үдэ шааньрынь ойлгуулжа үзэһэн байна. Улаань, үгэ хэлэһэн нүхэд Эрдышев, Магванов, Жамбалова гэгшэд хандалгыг илэн дуугаар

хайшаажа, үбэлжэлгэ эрхим байнаар үнгэргэн, адуу малаа тобир тарганаар ондо оруулхыг хүсэбэл. Колхозой түрүүлэгшын малажалай талээр эрмэһе нүхэр Магванов гэгшэ адуу мал үсхэбэрлэгөөр туйлаһан үдэ амжалтануудаараа хичарлангүй, саашаадаа бүри амхитэйгээр хүдэлмөрлөжэ, түрэнэй түсэб үзүүлэн дүргэхэ, ашаг олзынь арбидхха ябадал хангха социалистическэ уялга абаба. Мүн нүхэр Дарма Эрдышев гэгшэ «Колхозууд ба сов

хозуудта адуу мордой тоо толгой олошоруулха ба тэдэнэй байдал харууналгыг хайжаруулха хэмжээнүүд тухай» прави товльствын тогтоолыг бэелүүлэн мори унаа туншаа тусгаар анхараг табиха дуралхал оруулба.

Суглаанда хабаадаһан олон тооной колхознигууд үбэлжэлгэ эрхлэмээр үнгэргэхэ, малай һу байралгатай тэмсэхэ, үбэлэй адуулга хайнаар амхидхэхэ гэхэ мэтын уялгануудыг абаад, республиканска социалистическэ мүрисөөндэ орлособод.

Үбэлжэлгэ эрхимээр үнгэргэхын түлөө мүрысөөн

Иволгин аймагай колхозуудаар малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска суглаанда хабаадагшадай хандалгыг зүбтөн хэлсэлгэдэ зорюулагшан суглаанууд боложо байна. Хандалгыг зүбтөн хэлсэлэ хайшааһан колхознигууд малажалаа улам саанань хүдэлжэ хэмжээнүүдэ хараалһан социалистическэ уялгануудыг илэн дуугаар абанад.

Иволгин сельсоветэй Сталинэй нэрэмжэтэ колхозой бүхы фермэ түртинүүдээр болоһон суглаанда хабаадагшад энэ хандалгыг зүбтөн хэлсэлэ хайшаагаад,

малаа тобир тарганаар ондо оруулхын тулада хөхир дөбсг хөршн үргэлжэ шэнэлэн, хаба саг соонь эдэзүүлжэ убалжа байха, муудалан малнуудта тусгаар анхараг табижа ам аяарын эдэзүүлжэ, түл абаагаяа нэгэһы хорлоотгүйгөөр үнгэргэхэ гэхэ мэтын уялгануудыг абаа. Нүнэй-товарна фермыг даалжа нүхэр Бадмацыврепова гэгшэ бүхы малнуудаа гадхалаан, дулаангаар үбэлжүүлжэ абадал хангхаар бөөр уялгалба. Мүн эндэхн хаанһада түрүү ажалаараа тусгаар шалгаржа нэмэлтэ түл ринүүдэ абанан хаанһада

Илькинжанага. Бадмацыврепова гэгшэдэй зэргэһэхын тулада бүгэдэ мүрысөөбэ. Тэрэһэлэн түс МТФ-эй хүдэлмэрилэгшэд тэжээл арбидхха туншаа тусгаар анхараг табижай. Эдэнэр малаа эдэзүүлхэдэ фуражирай үгэһэн нэрээр тэжээлэ, тарганаалха байла.

Аймагай малшад республиканска суглаанда хабаадагшад хандалгада харуу болгон үбэлжэлгэ эрхимээр үнгэргэхын түлөө бүгэдэ мүрысөөд.

Д. ЖАЛСАБОН.

ВНП(б)-тэй Иволгин айксий секретарь.

Үнэн сэхэ ажалайнь аша үрэ

«Бурят-Монгол АССР-эй худон ажалыг улам саанань хүдэлжэ хэмжээнүүд тухай» ССР Союзой Арадай Комиссарарай Советэй тогтоолыг ёһоор Завхан аймагай «Социализм колхозой хойнош-товарна фермын түрүү хойношод үнэн сэхэ ажалайн аша үрээр нэмэлтэ түлбэринүүдэ абаха болобо, ОТФ-эй түрүү

түүдэй 8 хойнош хамта 15 хони, хурьга нэмэлтэ түлбэри абаха болоһон байна. Тэдэнэй эрхлэмьн 9—13 хони, хурьга абаха юм. Түл абаалгаар бүри һайн жэшээнүүдэ харуулан хойношод Долгор Адуева, Дари Зайтуева, Замбал Салжнев, Цырепжан Доржиева ба бусад 7—9—13 толгой хони, хурьга абаха

болоһон байна. Колхозой хония хүрэгыг олошоруулан ашаг олзынь дээшэ үзүүлжэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнэй ордологтаргаһан энэ түрүү хойношод нэмэлтэ түлбэри абажа урмашаад, улам элибхитэйгээр зоригжобо.

Д. ЖИГМИТОВ.

Майданегтэхи хорото муухай аашануудта хабаадагшад сүүд

ЛЮБЛИН, ноябри 30. (ТАСС). Гитлеровскэ адууршад болохо—Майданегтэхи хорото ябуулгануудта хабаадагшад сүүдэй заседанийн пээгдэһэнэй һүүлээр адвокатууд болбол энэ сүүдэлгэхэ хүнүүдэ үмөөрхөө арсанали, юуб гэхэдэ ажана амгалан һуужа байһан хүнүүдэй адууршад болохо-польскэ арадай дайсадыг үмөөрхэ гээшэ бидэнэртэ тутамшарта ябадал гээшэ гэжэ тоолобди гэжэ сүүдтэ мэдүүлбэ. Сүүд болбол энэ адвокатуудыг хуулига үмөөрэгшэд болгон байлгаха гэжэ тогтообо.

Сүүдэй түрүүшын үдэр болбол гэжтэһинэ асууха ябадада зорюулагшан байгаа. Сүүдэлгэгшэ Теряев гэгшэ Майданегтэ байха үсэмни гансахан газар бүтөөгдэхэ 60-000 гаран хы аалада һэн гэжэ мэдүүлэ. Сүүдэлгэгшэ Отальд гэгшэ хаагдаһан хүнүүдэ угы хэдэг Майданек дээрэ байһан системни тухай яаралгүйгөөр, нягтаар тодорхойлол хөөрөжэ үгэбэ.

—Лагерыг үхибүүдэ хараа һэн гүт.— гэжэ Отальдаа прокурор асууна.

Тэндэ элгэб наһанай үхибүү-

дыг, хүхөөр үхибүүдэ хүртэр харадаг байгаа гэжэ сүүдэлгэгшэ харуу үгэһэн байна.

—Үхибүүдэ хайшан гэжэ бүтаажа мэдэдэг байгаа юм гү, тыл даа.— гэжэ прокурор асууна.

—Газова камернуудай хажууда үхибүүдэ автомашинаар асаргаад буулгагша һэн. Үхибүүд таажа мэдэдэг байгаа юм гү, тэрэ үхэлэй камер худар орожо үгэдэггүй байгаа. Тэдэнэрыг аргадажа оруулагша һэн гэжэ сүүдэлгэгшэ Отальд хэлэбэ.

Амилы хүнүүдэ галдахын тулада крематорида асардаг байгаа. Энээн туншаа сүүдэлгэгшэ Отальд нягэжэ хэлэнэ: гэнжэ-жээтэй хүнүүдэ крематорида асархынь харла хэм. 50—50 хүннэ ээлжээгээр крематорийн иешлэн худар хаядаг байһан юм. Галдахаар асарһан хүнүүдэй дунга илэндэ абтаһан советскэ сэрэгэй хүнүүд ябагша һэн.

Сүүдэлгэгшэ Герстенмайер гэгшэ миний Майданегтэ ерэхэдэ минн түс лагерин иешлэнүүд соо 200.000 шахуу хүнүүд худагаа юм гэжэ намда хэлгэ бэлэй гэнэ. Энэ талаараа Майданек гэгшэ Дахауда алыншуу байгаа юм гэжэ сүүдэлгэгшэ хэлэбэ.

Бельгидэхи байдал

ПАРИЖ, ноябри 30. (ТАСС). Парижска радиогой дамжууланай ёһоор, бельгийскэ правительство болбол эсэргүүсэлтын организацинуудыг буу зэбсэгэ хурнахыг бааххаха эрид хэмжээ абаха ябадалаа үргэлжэлүүлбэр. Олон тоото полицейскэ отрядууд Брюссельдэ нэгжэжэ олоһон буу зэбсэгэ һанда хурлан абана. Полицейскэнүүд Моннаһаа Брюссель ошохо ябаһан колонныг угтаад буу зэбсэгынь хуряжа, олон хүнүүдэ арестовалаа.

ЛОНДОН, ноябри 30. (ТАСС). Үсэгэлдэр Брюссельдэ трамвайшинуудай забастовка үргэлжэлбэр байгаа. Город соо политическэ демонстраци болобо гэжэ Рейтер агентство мэдээсэбэ.

Буу зэбсэг хурлан абаха зорилготой нэгжүүлнүүд бүхы орон дотор боложо байна. Үсэгэлдэр үглөөгүүр Брюссельин районуудаар буу зэбсэгтэй полицейскэнүүдэ һуулгаһан автомашинанууд ябаһан байгаа. Олон винтовка ба һомо суглуулагдан хураагдаа гэжэ багсаагдана.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ ДОТОР

П. ЧАЙКОВСКИЙН ЗЛИТЭ БОЛОСГУЙ РОМАНСНУУД

Москвада агүүсэхэ ородой композиторой наһа бараанһаа хойшо 51 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан Н. Н. Чайковскийдэ зориулжа хэйһэн наүчнэ шэнжэлэгшын сөөгн боложо дүүрбэ. Тэрэ сөөгн дээрэ «Шамане би зүүдэлдэ харабам» гэнэл би «Сөбөр байхантам намда буу дуураһыг даа» гэнэл гаршадтай Чайковскийн музейн архивууд соо хайхан олоһон үшөө злитэ болосгүй хоёр романснүүс түрүүшынхэ дуулагдаба.

ХҮГЖЭМЭЙ КУЛЬТУРЫН УНИВЕРСИТЕТ НЭЗГДЭБЭ

Киевтэ Украинин түрэнэй филармонин дэргэдэ хүгжэмэй культурын университет нээгдэбэ.

«Украинин арадай дуун» гэнэл төмэтэй түрүүшын лекцине искусствын габьяата ажалтнуудыг композитор Н. Е. Кокицкий гэгшэ уншаба.

Эбэртэ малай шэнэ үүлтэр

Караасво совхозой ба түрэнэй үүлтэргэ рессаднигай олон жэлдэ хэйһэн шэнжэлэгшын эсэстэ сэхэ һү үтэдэг ба төмө бөөтэй эбэртэ боло малай шэнэ үүлтэр Костровскэ областыдо бии болобо.

Тэрэ совхозой нэгэ үсэһэн жэлдэ дунга жэшээгээр 5.449 литр һү наалгажа үгэнэ. Нэгэ жэл соо 16-262 литр һү үтэдэг үсэһэн дэлхэйн рекордменка.

Днепровско плотина дээрэ

Үдэр ерэхэ тудам Днепровскэ плотина дээрэ нэргээн бөдхөө ажалай фронт түргэлжэ байна. Бүүдэй үдэрүүдтэ бетон табиха ажалай темп хоёр дахин нэгийбэ. Ноябрьн 21-эй дээр Днепр түрэнэй баруун эрьсэдэ түрүүшын зууганд кубометр бетон табила.

тэрэ совхоздо бии болоо.

Шэнэ энэ үүлтэр нутагай үүлтэрэй мал дээрэһээ түрэнэ гараа. Энэ үүлтэртэ малай хамтын тоонь мүнөө Бостромскэ областыдо 18 000-һаа үлүү болобо.

СССР-эй Газартаряалангай Арадай Комиссар нүхэр А. А. Андросовэй приказыг ёһоор шэнээр бии болоһон үүлтэртэ Костромскэ гэнэн нэрэ олгогдоо.

Днепровскэвууд болбол цү хэр Сталинэй элидхэлдэ харуу болгон декабри 1 болтор һэтэлжэ һандаргагдаһан хуушан бетоныг задалжа дүүргэхэдн гэнэн уялга абаа юм. Тэдэнэр мүнөө хоньг бүхэндэ 1.700 кубометр шахуу бетон задалжа байна.

НЕФТЯНОЯ АЖАҮЙЛЭДБЭРИН АЮУЛГУЙЕ ХАМГААЛХА ТЕХНИКЫН БҮХЭСОЮЗНА ИНСТИТУТ БАЙГУУЛАГДАБА

Бакуда нефтяной ажаүйлэдбэрин аюулгүйе хамгаалха техникын Бүхэсоюзна институт байгуулагдаба. Тэрэнэй зорилго хадаа наүчнэ-шэнжэлэгшын хүдэлмэри ба аюулгүйе хамгаалха техникын аргуудыг нефтяной ажаүйлэдбэрин хүдэлмэрилэгшэй дунда тараажа тануулха ябадал болоно.

СҮЛӨВЭЛЭДЭХН РАЙОНУУДИН ЕИБЛИОТЕНЗНУУД ЗУРГААН МИЛЛИОН НОМ ДЭЭТЭР АБАА

Украинада, Белоруссида ба РСФСР-эй сүлөөлэгдэһэн районуудта 3.400 библиотеке нэргээн бөдхөөгдөбө. 6 миллионһоо үлүү ном тншэ эльгээгдэ. Энэ литературын сэхэн хубинь Москва, Ленинград ба бусад городуудта ерхэн байна.

Английска свиаци Токиодо довтолбо

ВАШИНГТОН, ноябри 30. (ТАСС). Сэрэгэй министрствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ноябри 29-эй һүни «Б—29» гэдэг американска хэтэрхэй хүсэтэ бомбарировщицууд Сайпан аралһаа морложо, Токиодо түрүүшынхэ һүни довтолго хэбэ. Бомбоолого болбол приборнуудтай заабаряар бэелүүлэгдэһэн байгаа. Үлүүтэй байһан дээрэһээ довтолгын үрэ хойшологнууд тодорюулагдажа шаардагдугүй-Японско зейптыг артиллерийн буудалга һула ба оносгүй байгаа. Американска нэгэһы самолёт гэмтээгүй.

Харуусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР НИНОДО «ПРОГРЕСС»—«Шуурга хаахын» «ЭРДЭМ»—«Волга-Волга»